

KANSANHUOLTOMINISTERIÖ

Helsingissä,

30 p:nä toukokuuta 1942.

Kiertokirje N:o 163.

Kansanhuoltolautakunnille, valtakunnan yhteyteen palautettujen kuntien hoitokunnille ja kansanhuollonjohtajille sekä kalanhankintaliikkeille.

Kalan säännöstely.

Voimassa oleva 1/5—42 annettu kansanhuoltoministeriön päätös kalan säännöstelystä koskee koko laajuudessaan kaikkea merestä ja Laatokasta pyydettyä kalaa, jota kutsutaan merikalaksi sekä vain osittaisesti sisävesistöistä saatua eli järvikalaa.

Hankintajärjestelmä (keskusliike, hankintaliike, ostoasiamies).

Kaiken merikalan hankintatoimintaa koko maassa hoitavat edelleenkin kalan keskusliikkeet alaistensa kansanhuoltoministeriön hyväksymien kalan hankintaliikkeiden välityksellä. Keskusliikkeiksi on kansanhuoltoministeriö hyväksynyt seuraavat 7 liikettä ja yhdistystä, joilla on nykyisin hankintaliikkeitä suluisa mainittu määrä:

Kesko Oy. (11), Osuustukkukauppa r.l. (30), Skärgårdsfiskarens Handelsförbund (9), Suomen Kalakauppiaitten Liitto r.y. (73), Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta r.l. (35), Suomen Tukkukauppiaitten Liitto (12) ja Tuottajain Lihakeskuskunta r.l. (5). Kalan hankintaliikkeet, jollaisena keskusliikekin voi toimia, saavat ottaa ostoasiamiehiä. Ostoasiamies on tilitysvelvollinen hankintaliikkeellensä; hankintaliike kansanhuoltolautakunnalle (lomakkeella N:o J 160) sekä keskusliikkeellensä (lomakkeella N:o J 160) ja keskusliike kaikkien alaistensa hankintaliikkeiden puolesta suoraan kansanhuoltoministeriölle (lomakkeilla N:o J 161—164).

Ostokuitti KH-lomake N:o J 151.

Merikalaa saadaan kalastajalta ostaa ainoastaan kansanhuoltoministeriön leimalla varustettuja ostokuitteja vastaan. Järvikalaa saavat muut paitsi keskus- ja hankintaliikkeet kalastajalta ostaa ilman ostokuittia. Ostokuittilomakkeita kansanhuoltoministeriö luovuttaa ainoastaan edellä mainituille kalan keskusliikkeille, jotka saavat antaa niitä vain alaisilleen hankintaliikkeille ja nämä edelleen omille ostoasiamiehille. *Ennen ostokuittilomakkeiden ostoasiamiehille luovuttamista on niihin merkittävä hankintaliikkeen nimi.*

Vastaanottaessaan kalaa kirjoittaa ostoasiamies ostokuitin, josta hän antaa B-kappaleen kalan luovuttajalle; C- ja D-kappaleet hänen on lähetettävä 7 päivän kuluessa kunkin kalenterikuukauden päättymisestä lukien hankintaliikkeellensä; E-kappale jää kantaan. Kun ostokuittivihko on tullut loppuun käytetyksi on hänen toimitettava myös vihkon kanta siinä kiinni olevine ostokuitin E-kappaleineen hankintaliikkeelle. Käytetyistä ostokuiteista on hankintaliikkeen toimitettava C-kappaleet 14 päivän kuluessa kuukauden päättymisestä lukien kuukausi-ilmoituksensa (KH-lomake N:o J 160) liitteinä kansanhuoltolautakunnalle; D-kappaleet sen on toimitettava saman ajan kuluessa keskusliikkeelle, sille kuukausittain tehtävän tilityksen (KH-lomake J 160) liitteinä. Keskusliikkeen on säilytettävä sille toimitetut ostokuitit ja lähetysilmoitukset vähintään yhden vuoden aika.

Kalastaja.

Kuten edellisestä jo on selvinnyt saa kalastaja luovuttaa jäljempänä mainittua poikkeusta lukuunottamatta, merikalaa ainoastaan keskusliikkeille ja hankintaliikkeille sekä niiden ostoasiamiehille. Järvikalaa hän saa luovuttaa myös muille vastaanottajille. Ostokuitti hänen on vaadittava kaikesta luovuttamastaan merikalasta sekä siitä järvikalasta, jonka hän on luovuttanut keskus- ja hankintaliikkeille ja näiden ostoasiamiehille. Kalastajalle on, mikäli paikallinen kansanhuoltolautakunta ei ole asettanut rajoituksia, varattu mahdollisuus myydä *itse pyytämänsä merikalakin lohta lukuunottamatta kotipaikkakuntansa kansanhuoltolautakunnan alueella ostokuittia vaatimatta suoraan kuluttajalle*, tämän omaa tarvetta varten, samalla kertaa kuitenkin *enintään 3 kg* tai jos kala on kolmea kiloa painavampi, kokonaisuutena tällaisen kalan. Huomattava on, että sanottu oikeus on vain sellaisella kalastajalla, joka ei myyntiä varten osta toisen pyytämää kalaa. Vastaanottamansa merikalaa koskevat ostokuitit kalastajan on toimitettava kansanhuoltoministeriölle joko suoraan tai paikallisen kansanhuoltolautakunnan välityksellä 14 päivän kuluessa kunkin kalenterikuukauden päättymisestä lukien.

Ostoasiamies.

Ostoasiamiehen nimi ja osoite hankintaliikkeen on ilmoitettava keskusliikkeelleen sekä niille kansanhuoltolautakunnille, joiden alueelta ostoasiamies tulee kalaa ostamaan 3 päivän kuluessa ja keskusliikkeen kansanhuoltoministeriölle 7 päivän kuluessa siitä kun ostokuittilomakkeita on ostoasiamiehen käytettäväksi annettu.

Hankintaliikkeen on annettava kullekin ostoasiamiehellensä todistus, josta käy selville: 1) että k. o. henkilö toimii hankintaliikkeen ostoasiamiehenä sekä 2) niiden kuntien nimet, joiden alueelta ostoasiamies saa kalaa ostaa. Tämä todistus ostoasiamiehen on pidettävä aina mukanaan ja on hänen vaadittaessa esitettävä se poliisi- tai kansanhuoltoviranomaiselle. Ostoasiamies saa toimia samanaikaisesti vain yhden keskus- tai hankintaliikkeen ostoasiamiehenä ja luovuttaa hankkimaansa kalaa ainoastaan sille sekä sen luvalla suoraan kuluttajille samoin rajoituksin kuin kalastajakin.

Jakelutukkuliike.

Sellaiselle paikkakunnalle, jolla kalan tapuolisen jakelun aikaansaamiseksi kala-kaupan suurempi keskittäminen on tarpeen, voi kansanhuoltoministeriö hyväksyä yhden tai useamman liikkeen toimimaan kalan jakelutukkuliikkeenä, jolle keskus- ja hankintaliikkeiden on osoitettava kaikki sanotulle paikkakunnalle toimittamansa kala. Jakelutukkuliikkeen on jaettava vastaanottamansa kala jälleenmyyjille ja suuremmille kalan tarvitsijoille kansanhuoltoviranomaisten antamia määräyksiä noudattaen.

Kalanjalostuslaitos.

Kalanjalostuslaitokset saavat hankkia merikalaa ainoastaan keskusliikkeiltä ja hankintaliikkeiltä lähetysilmoituksen nojalla kansanhuoltoministeriön osoituksen mukaan siinä mainitun määrän. Kalanjalostuslaitoksella tarkoitetaan voimassa olevassa kalan säännöstelypäätyksessä paitsi varsinaisia kalasäilyketehtaita, myös kalan suolaamoita, savustamoita y. m. s., joiden kaikkien on, mikäli haluavat valmistaa merikalasta säilykkeitä tai sitä savustaa, kansanhuoltoministeriöltä anottava tällaista lupaa. Anomuksessa on mainittava paljonko ja millä tavoin kalaa haluttaisiin anomuksessa ilmoitettavana aikana jalostaa. Siitä tulee myös käydä ilmi onko anoja jalostanut kalaa aikaisemmin ja, jos on, jalostukseen vuosina 1938 ja 1939 käytetyn kalan määrät. Tämä päätöksen määräys koskee myös kaikkia keskus- ja hankintaliikkeitä, jotka aikovat sanotulla tavalla jalostaa merikalaa. Eineskeittioita ei määräys koske eikä sellaisia edellä mainittuja kalastajia, joilla on oikeus luovuttaa itse pyytämänsä kalaa paikkakuntansa kansanhuoltolautakunnan alueella ilman ostokuittia suoraan kuluttajille. Kalanjalostuslaitokset ovat tilitysvelvollisia suoraan kansanhuoltoministeriölle.

Suolausta varten saadaan kuitenkin toistaiseksi hankkia kalaa ilman edellä mainittua lupaa.

Kalan luovuttaminen.

Vain kalan alkukaupassa s. o. kalastajalta kalaa ostettaessa käytetään ostokuittia. Näin hankittua kalaa saadaan, varsinaista vähit-

täismyyntiä lukuunottamatta, edelleen luovuttaa ainoastaan lähetyksilmoituksilla tai jäljempänä selostettavaa ostolupaa tai puolustuslaitoksen ottotodistetta vastaan, suolattuna kuitenkin vain kansanhuoltoministeriön osoittamille vastaanottajille. Päätöksen mukaan saadaan kalaa luovuttaa lähetyksilmoituksia käyttäen keskusliikkeille, hankintaliikkeille, jakelutukuliikkeille, vähittäiskauppaliikkeille, majoitus- ja ravitsemisliikkeille, sairaaloille, parantoloille, kunnalliskodeille, lastenkodeille, rangaistus-, työ- ja kasvatustaloksille taikka muille näihin verrattaville laitoksille, eiseskeittöille sekä kansanhuoltoministeriön osoittamille vastaanottajille. Kalanjalostuslaitokset saavat luovuttaa kalaa vain jalostettuna ja ainoastaan puolustuslaitoksen ottotodistetta vastaan tai lähetyksilmoitusta käyttäen savustettuna edellä mainituille vastaanottajille sekä kalasäilykkeinä ja suolattuna kalana ainoastaan kansanhuoltoministeriön osoittamille vastaanottajille. *Kalaa ei saada luovuttaa teollisuuslaitoksille eikä muille sellaisille edellämainitsemattomille vastaanottajille, joilla ei ole varsinaisia vähittäiskauppoja tai ravitsemisliikkeitä.* On erikseen huomattava, että jos keskusliikkeellä tai hankintaliikkeellä on omia vähittäismyymälöitä, ravitsemisliikkeitä tai jalostuslaitoksia tapahtuu kalan toimittaminen näille samalla tavoin kuin vieraillekin.

Lähetyksilmoitus. KH-lomake N:o J 152.

Lähetyksilmoituksen käyttöön oikeutetun on kirjoitettava kullekin ostajallensa kalenterikuukausittain toimittamistaan kaloista vain yksi lähetyksilmoitus. Nykyisin käytännössä oleva kalan lähetyksilmoituslomake on 4-osainen (uusi painos tulee olemaan 5-osainen). Näistä lähettäjän on toimitettava B-kappale kuukausilmoituksensa liitteenä kansanhuoltolautakunnalle, C-kappale tavaran vastaanottajalle, D-kappale tilityksensä liitteenä keskusliikkeelle ja E-kappale, *vaikka siinä onkin merkintä: „Jää kantaa”, sille kansanhuoltolautakunnalle, jolle tavaran vastaanottajan on tehtävä tilityksensä.* (Uudessa lähetyksilmoituksessa tulee olemaan myös A-kappale, joka toimitetaan edellä mainitulle kansanhuoltolautakunnalle E-kappaleen jäädessä kaan-
taan).

Kansanhuoltolautakunnan valtuudet säännöstellä kalan jakelua.

Kansanhuoltolautakunta voi, jos se katsoo syytä olevan, kieltää majoitus- ja ravitsemisliikkeeltä, eiseskeittöltä, kunnalliskodilta, lastenkodilta, rangaistus-, työ- ja kasvatustaloksesta taikka muulta niihin verrattavalta laitoksesta, lukuunottamatta kuitenkin sairaalaa ja parantolaa, oikeuden hankkia kalaa *lautakunnan alueelta* muuten kuin sen antamaa ostolupaa vastaan. Ostolupa on voimassa vain sen kansanhuoltolautakunnan alueella, joka ostoluvan on antanut.

Kansanhuoltolautakunta voi myöskin haitaessaan, ettei kalan vähittäisjakelua voida muuten oikeudenmukaisesti hoitaa, määrätä, että kalaa saadaan yksityisille kulluttajille luovuttaa ainoastaan lautakunnan jakaman ostojärjestyskortin kuponkeja vastaan. Lautakunnalla on oikeus määrätä kunkin kupongin voimassaoloaika sekä sillä saatavan kalan määrä.

Jos kansanhuoltolautakunta haluaa jollain muulla tavalla säännöstellä kalan jakelua on lautakunnan päätökselle hankittava kansanhuoltoministeriön hyväksyminen ennen sen täytäntöönpanoa.

Ennenkuin kansanhuoltolautakunta ryhtyy järvikalaa säännöstelemään on sen määrättävä kutka saavat jälleenmyyntiä varten vastaanottaa järvikalaa. Keskus- ja hankintaliikkeille sekä näiden ostoasiamiehille, mikäli sellaisia paikkakunnalla on, tämä oikeus kuuluu ilman muuta. Kansanhuoltolautakunnan hyväksymien järvikalan vastaanottajien on noudatettava sanotun kalan jakelussa lautakunnan antamia ohjeita ja annettava lautakunnalle sen vaatimat tiedot kalan hankinnasta ja jakelusta.

Kalan jakelun säännöstelyä koskeva päätöksensä on kansanhuoltolautakunnan pidettävä yleisön nähtävänä kansanhuoltotoimistossa sekä ilmoitettava siitä vähintään yhdessä paikkakunnalle yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Sen lisäksi kansanhuoltolautakunnan on, mikäli se hankaluudetta käypänsä, myös muulla sopivalla tavalla tiedoitettava päätöksestä paikkakunnan kala-
liikkeille.

Hankintaoikeuden peruuttaminen.

Kansanhuoltoministeriö tai asianomainen keskusliike voi, milloin se katsoo syytä olevan, peruuttaa hankintaliikkeeltä ostokuittien käyttöoikeuden. Jos keskusliike peruuttaa ostokuittien käyttöoikeuden on sen ilmoitettava toimenpiteestään kansanhuoltoministeriölle 7 päivän kuluessa. Ostosiamieheltä voi ostokuittien käyttöoikeuden peruuttaa joko kansanhuoltolautakunta, tahi asianomainen keskusliike tai hankintaliike. Jos kansanhuoltolautakunta peruuttaa ostokuittien käyttöoikeuden, on sen viipymättä ilmoitettava toimenpiteestään sille, jolta ostosiamies on saanut ostokuittilomakkeita.

Keskusliikkeen ja hankintaliikkeen on ilmoitettava ostosiamieheen kohdistuneesta ostokuittien käyttöoikeuden peruuttamisesta samassa järjestyksessä kuin niiden on ilmoitettava ostokuittien ostosiamiehelle luovuttamisesta. Sen, jolta ostokuittien käyttöoikeus on peruutettu, tulee viipymättä palauttaa hallussaan olevat ostokuittilomakkeet sille, jolta on ne käytettäväksensä saanut.

Eläimille syöttökielto.

Silakkaa ja kilohailia ei saa käyttää eläinten rehuksi.

Osastopäällikkö *Onni Toivonen.*

Toimistopäällikkö *Einar Roine.*